

סעיף סולימאני

נזר

מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בעבירת כביש משפט לערעור מלחמה

[7.11.00, 14.11.00]

השופט י' קדמי

השופט י' זמיר

השופט ע' ר' זועבי

ערשור של הכרעת הדין וגזר הדין של בית המשפט המחוזי כוצרת מיום 9.7.97 כח פ. 62/96 שזיחגו על ידי כבוד הנשיא י' אברמוביץ וכבוד השופטים ג' גינת ונ' הס

עו"ד אביגדור פלדמן; עו"ד אחינועם מרגלית - בשם המערער
עו"ד נאווה בן-אור - בשם המשיבה

פ ס ס - ד י 1

i. ביום 4.3.96, בשעת אחר-צהריים, אירע פיגוע במפגש הרחובות דיזנגוף והמלך ג'ורג' במרכז העיר תל-אביב. מחבל מתאבד, שחדר לישראל מרצועת עזה, הפעיל מטען של חומר נפץ אותו הסתיר בחיקו שנשא. כתוצאה מן הפיצוץ נהרגו 13 אנשים ו-115 אנשים נפצעו.

עוד באותו יום, שעות ספורות לאחר הפיגוע, נעצר המערער על ידי כוחות הביטחון בביתו, בכפר מנשיה זבדיה שבמספר הארץ. המערער נחקר בחשד שהכריח והוביל את המחבל. מרצועת עזה ועד מקום הפיגוע, במשאלת השייכה למערער, למרות סגר עיוותל באותם ימים על המעבר מעזה לישראל. ביום 15.4.96 הוגש נגד המערער כתב אישום לבית המשפט המחוזי בנצרת. לפי כתב האישום, המערער הכריח את המחבל למיך תל-אביב, למרות שחשד כי מדובר במחבל מתאבד המצויד במטען נפץ, מיך שהוא עוצם את עינו מבידוד החשד. הוא הואשם בעבירות הבאות: כניסה לישראל בניגוד לחוק, עבירה לפי סעיף 1(12) לחוק הכניסה לישראל, החשי"ב-1952; סיוע לרצח (מספר מקרים רב), עבירה לפי סעיפים 300

(א)2(1-32) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, סיוע לחבלה בכוונה מחמירה (מספר מקרים רב),
ערידה לפי סעיפים 329A(1), 329(1) ו-32 (רישא) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

המערער הודה בעצם הברחת המחבל לישראל, אך טען כי ביצע את ההברחה, תמורת תשלום, בלי שכוון
בו כל חשד לגבי ההודות והתוכנית של האדם אותו הברית.

למענו, האנשים שהזמינו ממנו את ההברחה מסרו לו כי הוא מברית סמוגט באוניברסיטת ביר-זית ש. יד
רמאללה, המעוניין להגיע לאוניברסיטה לצורך לימודיו למרות הסגר. תיאור זה הניח את דעתו, ולא היה
לו כל יסוד לחשוד באמינות התיאור. לפיכך סבר המערער בביצוע עבירות של סיוע לרצח וסיוע לחבלה
בכוונה מחמירה.

השאלה העיקרית שעמדה להכרעה בבית המשפט ההיררכיה למעבד הנפשי של המערער בקשר להברחת
המחבל: האם, בגרסת התביעה, המערער חשד, ועצם את עינו מפני החשד, שהוא מברית מחבל; או
שנא, בגרסת המערער, הוא האמין שהוא מברית סמוגט לצורך לימודיו, ולא חשד כלל שהוא מברית
מחבל לצורך פיגוע.

2. בפסק דין שניתן ביום 9.7.97 דחה בית המשפט המחוזי את גרסת המערער.

בית המשפט קבע כי המערער "היה מודע לעובדה שהוא מחזיק מחבל מרצות עזה לישראל, שמשימתו
לבצע פיגוע בתל-אביב". ומכל מקום כי המערער "עצם עינו במתכוון מלאות נכוחה את העובדות
לאשורן, עובדות הוועדות כנראה עדים לכך שהינו מוכיל מחבל לביצוע פיגוע התאבדות, או פיגוע
באמצעות חומר נפץ, שיגרם לאובדן חי אדם ולפציעותם של אחרים. בכך סייע למחבל לבצע את זממו".
החשיבות הראשונית ששימוש בסיס לקביעות אלה של בית המשפט המחוזי נובעת, רובה ככולה, במישורן
או בעקבות, מוביט שנאמרו על ידי המערער בחקירה ובמשפט. לאור קביעות אלה הרשיע בית המשפט
המחוזי את המערער בכל העבירות שיוחסו לו בסתם האישות, וזר את עונשו כדלהלן: 20 שנות מאסר
במכל'ס בגין העניין ה של סיוע ל צה"ל 10 שנות מאסר בפועל (במסגרות) בגין העניין ה של סיוע לחבלה
ברכונה מחמירה: שנת מאסר בפועל (חופפת) בגין העבירה של רכונה לישראל רכונה לחוק, הסיכום, דיון
של המערער גורר לצגש מאסר בפועל לתקופה של 30 שנים ביום מעצרו.

3. המערער הגיש לבית משפט זה ערעור על הכרעת הדין ועל גזר הדין של בית המשפט המחוזי. אחת
מטענותיו בערעור היתה כי במהלך הדין בבית המשפט המחוזי הוצאה על ידי שר הביטחון תעודת חיסון
של ראיות שונות הנוגעות למשפט, וזי החסין פוע בהגנתו ומנע בעדו לעשות שימוש באותן ראיות כדי
להוכיח את חפותו. כיון שבמהלך המשפט בבית המשפט המחוזי לא הועלתה על ידי המערער בקשה
להסרת החסין, בקש המערער שכיה משפט זה ידון, במסגרת הערעור, באפשרות לגלות את הראיות
החסיות. תחילה (במהלך הדין בערעור ביום 22.6.99) חזר בו המערער מבקשה זאת, אולם לאחר מכן
(ביום 23.7.99) חידש המערער את הבקשה. לאור הסכמתה של פרקליטות המדינה לבקשה, ובשל
הנסיבות המיוחדות של המקרה, ובזן העדר עדויות הידועות שיש בהן כדי לסייע בבירור אשמתו של
המערער, החלטנו לפעול על פי המוסכם בין הצדדים.

בדין שקיימנו ביום 5.10.99 שמענו טענות משני הצדדים בשאלה אם להסיר את החסין. לאחר מכן
הציגה בפנינו באת-בית המדינה את החומר החסין במעמד צד אחד, היא הבחינה כי לאור מיכו של החומר,
אין היא בטוחה עמה בשאלה אם יש בחומר זה כדי לסייע להגנת המערער. שאלה זאת התעמדה להכרעה
בית המשפט.

על בית המשפט היה להכריע, על פי סעיף 44 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971, לגבי כל
הצגה בין הראיות החסיות אם, בלשון הסעיף, "הנדרש להחליט לשם עשיית צדק צריך בין הענין צריך לצד
לגלותה". בית המשפט, בהחלטתו מיום 12.6.00, סקר את ההלכה הנוהגת בשאלה זאת, לפי פסקי דין
קודמים של בית משפט זה, ובדק את הראיות החסיות לאור הלכה זאת. הוא החליט כי יש מקום להסיר
את החסין לגבי חלקים מסוימים של הראיות החסיות, אך להותיר את החסין לגבי חלקים אחרים של
ראיות אלה, על פי פירוט שהועבר בהצגתה של פרקליטות המדינה בלבר, פרקליטות המדינה ובהקדשה,

לאור ההחלטה, לשקול ולהודיע לבית המשפט את עמדתה לגבי גילוי הראיות למערער. ביום 13.7.00 הודיעה פרקליטות המדינה לבית המשפט כי לאחר שניתנה ההחלטה, ביום 12.6.00, אותר חומר חסוי נוסף הנוגע למשפטו של המערער, שהמדינה טברה בשעתו כי אבד, ולפיכך גם לא הציגה אותו בשעתו בפני בית המשפט. היא ביקשה וקיבלה מבית המשפט שהות לצורך בדיקת החומר הנוסף. משנסתיימה הבדיקה, הודיעה פרקליטות המדינה לבית המשפט, ביום 11.9.00, כי היא מוכנה לגלות למערער חלק אחד מתוך החומר שיש לגלותו לפי ההחלטה מיום 12.6.00, ובכלל זה החומר הנוסף שאותר לאחר מתן ההחלטה, אולם היא מבקשת שבית המשפט יענין שיגת בהחלטה לגלות חלק אחר מתוך החומר החסוי. בית המשפט קיים דיון בבקשה זאת, ביום 2.10.00, במעמד פרקליטות המדינה בלבד, והחליט, ביום 10.10.00, לדחות את הבקשה. לאור ההחלטה העבירה פרקליטות המדינה לידי בא-כוח המערער, ביום 13.10.00, את כל החומר שבית המשפט הורה על גילוי למערער.

על פי החלטת בית המשפט מיום 10.10.00, הוצג החומר החסוי בפני המערער ובא-כוחו תיעשה בדלתיים סגורות. בתנאים שנהבעו. ובסוף לאיסור הפרסום של החומר. החלטה זאת עומדת בתוקפה.

4. עם תום ההליכים הנוגעים לראיות החסויות נפנה בית המשפט, ביום 23.10.00, להמשך הדיון בנוף הערעור. עם תחילת הדיון הודיעו באי-כוח בעלי הדיון לבית המשפט כי בעקבות גילוי הראיות החסויות, קיימת אפשרות להסיר מוסכם בין המדינה לבין המערער, וכי הם מבקשים מבית המשפט שהות כדי לחדר אפשרות זאת. בית המשפט דחה לבקשה, ודחה את המשך הדיון ליום 7.11.00

במועד זה חודש הדיון. באי-כוח בעלי הדיון הודיעו לבית המשפט כי עלה בידם להגיע לידי הסדר מוסכם. לפי ההסדר, כתב האישום נגד המערער יתוקן, המערער יהיה בעבירות המיוחסות לו בכתב האישום המתוקן. המדינה תבקש מבית המשפט להטיל על המערער עונש של עשר שנות מאסר בפועל מיום מעצרו, המערער יסכים לעניש זה. כמו כן הוסכם, כחלק מן ההסדר, שבכוא הזמן, כאשר עניינו של המערער יגיע על פי הדיון לבירור בודעת ושחרורים, ואם עד אז לא יחול שינוי במידע המצוי בידי המדינה לגבי המערער, לא תתנגד המדינה לשחרור מוקדם של המערער.

השינוי העיקרי בכתב האישום המתוקן, כהשוואה לכתב האישום המקורי, הוא זה:

שלפי כתב האישום המקורי, המערער חשד בזהותו ותוכניתו של המחבל, ועצם את עינוי מבירור החשד; ואילו כתב האישום המתוקן אינו מייחס למערער חשד כזה, אלא רק רשלנות באי-בירור הזהות והתוכנית של המחבל. בהתאם לשינוי זה חל גם שינוי בעבירות בהן מואשם המערער: במקום העבירות של סיוע לרצח וסיוע לחבלה בכוונה מזגירה בכתב האישום המקורי, מואשם המערער בכתב האישום המתוקן בעבירה של גרימת מוות ברשלנות (מספר מקרים רב) לפי סעיף 304 לחוק העונשין, התשל"ו-1977. האישום בעבירה של כניסה לישראל בניגוד לחוק נותר על כנו בכתב האישום המתוקן.

5. בעת הדיון בפנינו, ביום 7.11.00, הודה המערער בעבירות המיוחסות לו בכתב האישום המתוקן. הוא הורשע, על יסוד הודאתו, בעבירות אלה. באי-כוח בעלי הדיון ביקשו שבית המשפט יאמץ את ההסדר המוסכם ויטיל על המערער, כמוסכם עליהם, עונש של מאסר בפועל לתקופה של עשר שנים.

שקלנו את הבקשה המשותפת של בעלי הדיון, הגענו למסקנה, על יסוד כל החומר שבפנינו, לרבות החומר שהיה חסוי, ולאור השינוי המשמעותי בעבירות המיוחסות למערער לפי כתב האישום המתוקן, בהן הורשע, כי יש בכל אלה כדי לתמוך בהסדר המוסכם על בעלי הדיון ולהצדיק הקלה משמעותית בעונש שהוטל על המערער. לפיכך אנו מחליטים לבטל את פסק הדיון של בית המשפט המחוזי ולאחר שהרשענו את המערער בעבירות המיוחסות לו בכתב האישום המתוקן, אנו גוזרים את עונשו למאסר בפועל לתקופה של עשר שנים מיום שנעצר.

ניתן היום, ט"ו בחשוון תשס"א (14.11.00).